ZBIERKA ZÁKONOV
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ročník 1971

Vyhlásené: 04.06.1971 Vyhlásená verzia v Zbierke zákonov Slovenskej republiky

Obsah tohto dokumentu má informatívny charakter.

38

PREDSEDNÍCTVO FEDERÁLNEHO ZHROMAŽDENIA

vyhlasuje úplné znenie zákona z 19. decembra 1962 č. 121 Zb. o hospodárskej arbitráži, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom z 10. novembra 1965 č. 116 Zb., zákonným opatrením Predsedníctva Národného zhromaždenia z 10. novembra 1967 č. 106 Zb. a zákonom z 21. decembra 1970 č. 139 Zb. ZÁKON o hospodárskej arbitráži Národné zhromaždenie Československej socialistickej republiky sa uznieslo na tomto zákone: Pre plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva a maximálne uspokojovanie jeho potrieb má rozhodujúci význam uvedomelá súdružská spolupráca socialistických organizácií, uskutočňovaná na základe stáleho rozširovania účasti pracujúcich na riadení hospodárstva. Na upevňovanie tejto spolupráce a na dôsledné uplatňovanie celospoločenských záujmov na úseku dodávateľsko-odberateľských vzťahov prispieva i hospodárska arbitráž.

Prvá časť
Úvodné ustanovenia

§ 1

Hospodárska arbitráž plní pri organizácii, úprave a kontrole dodávateľsko-odberateľských a majetkových vzťahov (ďalej len „hospodárskych vzťahov“) medzi socialistickými organizáciami tieto hlavné úlohy

a) prejednáva a rozhoduje hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami (§ 2),

b) výchovnou činnosťou pomáha v rámci svojej pôsobnosti organizovať a rozvíjať vzťahy spolupráce a vzájomnej pomoci medzi socialistickými organizáciami a aktívne pôsobí na tieto organizácie tak, aby sa zlepšovala ich činnosť, zvyšovala zodpovednosť za riadne a včasné uzavieranie a plnenie hospodárskych zmlúv v súlade s plánovanými úlohami a aby bol upevňovaný chozrasčot,

c) upozorňuje príslušné orgány na závady v činnosti socialistických organizácií, prípadne navrhuje opatrenia na odstránenie týchto závad,

d) zhromažďuje a zovšeobecňuje poznatky zo svojej činnosti a sústavne skúma príčiny závad.

§ 2

(1) Hospodárske spory medzi socialistickými organizáciami, ktoré hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje, sú najmä

a) spory o uzavretie, zmenu alebo zrušenie hospodárskych zmlúv podľa predpisov o hospodárskych zmluvách alebo o obdobných opatreniach, ktorými sa zabezpečuje plnenie úloh štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva (predzmluvné spory),

b) majetkové spory,

c) spory o základné podmienky dodávky.

(2) Hospodárska arbitráž nerozhoduje

a) spory z prepravných zmlúv, ktoré sú v súvislosti s dovozom alebo vývozom tovaru alebo ktoré sa týkajú tranzitnej dopravy,

b) spory o náhradu škody zo zmlúv o vykonávaní kontroly tovaru medzi podnikmi zahraničného obchodu a

c) spory medzi odborovým orgánom a organizáciou o náhradu škody vzniknutej nesprávnym postupom pri vykonávaní nemocenského poistenia.

Tieto spory rozhodujú súdy.

(3) Hospodárska arbitráž nerozhoduje ďalej spory, na rozhodovanie ktorých je podľa osobitných predpisov príslušný iný orgán.

§ 2a

(1) Hospodárska arbitráž prerokúva a rozhoduje aj hospodárske spory o náhradu škody medzi organizáciami a orgánom hospodárskeho riadenia v prípadoch, v ktorých podľa osobitných predpisov tento orgán za škodu zodpovedá.

(2) Vláda môže ustanoviť, v ktorých ďalších prípadoch hospodárska arbitráž prerokúva a rozhoduje spory medzi orgánmi hospodárskeho riadenia a organizáciami, ktoré vznikajú pri riadení.

§ 3

Ak hospodárska arbitráž vysloví, že spor nepatrí do jej právomoci, je tým súd, prípadne iný orgán viazaný, a to aj keď ide o spor, ktorý bol hospodárskej arbitráži postúpený.

§ 4

Pri svojej činnosti sa hospodárska arbitráž spravuje právnymi predpismi a zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky. Presadzuje celoštátne hospodárske záujmy proti úzkym miestnym, podnikovým, prípadne rezortným záujmom. Dbá o upevňovanie štátnej, predovšetkým plánovacej, zmluvnej a finančnej disciplíny, najmä o zabezpečovanie a plnenie úloh určených štátnym plánom rozvoja národného hospodárstva. Ak hospodárska arbitráž pri prejednávaní hospodárskych sporov zistí, že opatrenia vykonávané socialistickými organizáciami, sú v rozpore s právnymi predpismi alebo zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, najmä s uzneseniami strany a vlády alebo s úlohami štátneho plánu rozvoja národného hospodárstva, je povinná na takýto rozpor ihneď tieto orgány alebo organizácie, prípadne ich nadriadené orgány upozorniť a požadovať nápravu (§ 45).

Druhá časť
Organizácia hospodárskej arbitráže

Prvý oddiel
Organizácia arbitrážnych orgánov

§ 5

Orgány hospodárskej arbitráže tvoria jednotnú sústavu riadenú v rozsahu ustanovenom týmto zákonom hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky.

§ 6

(1) Orgánmi hospodárskej arbitráže sú:

a) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky v Prahe; jej súčasťou je vojenská zložka,

b) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky v Prahe a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky v Bratislave,

c) krajské štátne arbitráže.

(2) Vláda Českej socialistickej republiky a vláda Slovenskej socialistickej republiky zriaďuje a zrušuje krajské štátne arbitráže, určuje obvody ich pôsobnosti a určuje ich sídla.

(3) Vláda Československej socialistickej republiky môže zriadiť na čas potreby osobitné hospodárske arbitráže a určiť ich postavenie a pôsobnosť.

§ 7

(1) Na čele Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je hlavný arbiter Československej socialistickej republiky. Na čele Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky je hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a na čele Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky je hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky. Na čele krajskej štátnej arbitráže je jej vedúci.

(2) Osobným úradom vojakov a ostatných pracovníkov činných pri vojenskej zložke Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky je Federálne ministerstvo národnej obrany.

§ 8

(1) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky má postavenie ústredného orgánu štátnej správy Československej socialistickej republiky. Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

a) sleduje rozhodovanie štátnych arbitráží republík a dozerá na zákonnosť rozhodovania všetkých arbitrážnych orgánov,

b) pripravuje a predkladá v spolupráci so Štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky, Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky a ostatnými zúčastnenými ústrednými orgánmi vláde Československej socialistickej republiky rozbory a návrhy na opatrenia,

c) vykonáva prieskum, ako pôsobí právny poriadok v oblasti hospodárskych vzťahov socialistických organizácií, pripravuje návrhy právnych predpisov alebo spolupôsobí pri ich príprave,

d) dbá spravidla prostredníctvom Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky o riadne a včasné zmluvné zabezpečovanie zvlášť dôležitých úloh ustanovených vládou Československej socialistickej republiky menovite ústredným a iným orgánom a pomáha svojou súčinnosťou zabezpečiť ich plnenie,

e) vydáva, pokiaľ je na to zákonom splnomocnená, v jeho medziach všeobecne záväzné právne predpisy,

f) na zabezpečenie jednotného výkladu právnych predpisov v oblasti hospodárskych vzťahov socialistických organizácií a jednotnosti rozhodovania zaujíma stanoviská k závažným právnym otázkam a za tým účelom tiež zvoláva pravidelné porady arbitrážnych orgánov, vydáva smernice a inštrukcie pre činnosť všetkých orgánov hospodárskej arbitráže a vykonáva prieskum ich práce,

g) rozvíja v rámci svojej pôsobnosti medzinárodnú spoluprácu.

(2) Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky spolupracuje pri plnení svojich úloh s ministerstvami a ostatnými federálnymi orgánmi a využíva praktické skúsenosti a poznatky, ktoré tieto orgány získali pri riadení zverených úsekov národného hospodárstva.

§ 8a

Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky majú postavenie ústredného orgánu štátnej správy príslušnej republiky. Tieto arbitráže

a) vedú krajské štátne arbitráže a dozerajú na zákonnosť rozhodovania a na ostatnú ich činnosť,

b) pripravujú a predkladajú vládam republík rozbory a návrhy na opatrenia,

c) dbajú o riadne a včasné zmluvné zabezpečovanie zvlášť dôležitých úloh ustanovených vládou Československej socialistickej republiky, ako aj úloh ustanovených vládami republík menovite ústredným a iným orgánom týchto republík a národným výborom a pomáhajú svojou činnosťou zabezpečiť ich plnenie,

d) po prerokovaní so Štátnou arbitrážou Československej socialistickej republiky vydávajú inštrukcie pre činnosť krajských štátnych arbitráží a zvolávajú pravidelné porady arbitrážnych orgánov a aktívy hospodárskych právnikov,

e) spolupracujú pri plnení svojich úloh s ministerstvami a ostatnými ústrednými orgánmi a národnými výbormi príslušných republík a využívajú skúsenosti a poznatky, ktoré tieto orgány získali pri riadení zverených úsekov národného hospodárstva.

§ 9

(1) Hlavného arbitra Československej socialistickej republiky a jeho prvého námestníka vymenúva a odvoláva vláda Československej socialistickej republiky. Ak je hlavným arbitrom Československej socialistickej republiky občan Českej socialistickej republiky, je jeho prvým námestníkom občan Slovenskej socialistickej republiky alebo naopak. Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky zodpovedá vláde Československej socialistickej republiky za riadnu činnosť orgánov hospodárskej arbitráže. Vymenúva a odvoláva štátnych arbitrov Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky primerane z občanov oboch republík; ak ide o pracovníkov vojenskej zložky Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky, robí tak po dohode s ministrom národnej obrany. Náčelník vojenskej zložky je námestníkom hlavného arbitra Československej socialistickej republiky; zastupuje ho vo veciach súvisiacich so zabezpečením obrany a bezpečnosti štátu.

(2) Hlavného arbitra Českej socialistickej republiky a hlavného arbitra Slovenskej socialistickej republiky vymenúva a odvoláva vláda príslušnej republiky na návrh hlavného arbitra Československej socialistickej republiky. Hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky zodpovedajú za riadnu činnosť Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky a krajských štátnych arbitráží nimi vedených vláde príslušnej republiky a hlavnému arbitrovi Československej socialistickej republiky. Hlavní arbitri Českej socialistickej republiky i Slovenskej socialistickej republiky vymenúvajú štátnych arbitrov Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky a Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky.

(3) Vedúcich krajských štátnych arbitráží a štátnych arbitrov týchto arbitráží a štátnych arbitrov týchto arbitráží vymenúva a odvoláva na území Českej socialistickej republiky hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a na území Slovenskej socialistickej republiky hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky. Vedúci krajských štátnych arbitráží riadia prácu týchto arbitráží a zodpovedajú hlavnému arbitrovi Českej socialistickej republiky, prípadne hlavnému arbitrovi Slovenskej socialistickej republiky za ich činnosť.

§ 10

(1) Členmi Prezídia Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky sú hlavný arbiter Československej socialistickej republiky, prvý námestník hlavného arbitra Československej socialistickej republiky, hlavný arbiter Českej socialistickej republiky a hlavný arbiter Slovenskej

socialistickej republiky. Ak sa prerokúvajú veci súvisiace so zabezpečením obrany a bezpečnosti štátu, na rokovaní prezídia se zúčastňuje aj náčelník vojenskej zložky.

(2) Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky najmä

a) rozhoduje o zrušení rozhodnutia orgánu hospodárskej arbitráže a o prikázaní sporu na nové prejednanie v prípadoch uvedených v § 42. Prezídium sa môže platne uznášať za prítomnosti väčšiny svojich členov. Pri rovnosti hlasov návrh nie je prijatý,

b) prerokúva návrhy právnych predpisov v oblasti hospodárskych vzťahov socialistických organizácií pripravovaných Štátnou arbitrážou Československej socialistickej republiky,

c) prerokúva rozbory a návrhy na opatrenia predkladané vláde Československej socialistickej republiky alebo vláde niektorej z oboch republík,

d) prerokúva najzávažnejšie stanoviská Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky na zabezpečenie jednotného výkladu právnych predpisov na hospodárskom úseku.

(3) Prezídium schvaľuje rokovací poriadok Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky.

§ 11 - zrušený

§ 12 - zrušený

Druhý oddiel
Príslušnosť

§ 13
Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky

Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky prejednáva a rozhoduje

a) predzmluvné a majetkové spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je federálne ministerstvo alebo iný federálny ústredný orgán alebo v ktorých aspoň jedna zo strán je podriadená Federálnemu ministerstvu národnej obrany,

b) predzmluvné a majetkové spory týkajúce sa dodávok a poddodávok nevyhnutných na zabezpečenie obrany a bezpečnosti štátu alebo dodávok v odbore štátnych hmotných rezerv,

c) spory o základné podmienky dodávky,

d) spory uvedené v § 2a medzi orgánmi a organizáciami riadenými federálnym ministerstvom (ústredným orgánom).

§ 13a
Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky a Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky

(1) Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky alebo Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky, pokiaľ nie je príslušná Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky, prejednáva a rozhoduje

a) predzmluvné a majetkové spory, v ktorých aspoň jednou zo strán je ministerstvo alebo iný ústredný orgán Českej socialistickej republiky alebo Slovenskej socialistickej republiky,

b) spory uvedené v § 2a.

(2) Miestna príslušnosť Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky sa spravuje sídlom orgánu (organizácie), proti ktorému smeruje arbitrážna žiadosť alebo proti ktorému sa začína konanie z vlastného podnetu, a ak je takýchto orgánov (organizácií) viac, sídlom ktoréhokoľvek z nich.

§ 14
Krajská štátna arbitráž

(1) Krajská štátna arbitráž prejednáva a rozhoduje hospodárske spory, pre ktoré nie je príslušný iný orgán hospodárskej arbitráže.

(2) Miestna príslušnosť krajskej štátnej arbitráže sa spravuje sídlom organizácie, proti ktorej smeruje arbitrážna žiadosť alebo proti ktorej sa začína konanie z vlastného podnetu, a ak je takých organizácií viac, sídlom ktorejkoľvek z nich.

(3) Ak ide o investičnú výstavbu, ktorá bola uložená vládou, spravuje sa miestna príslušnosť v sporoch medzi dodávateľom a investorom miestom, kde sa investičná výstavba uskutočňuje. Na prejednávanie a rozhodovanie sporov týkajúcich sa dodávok na vývoz alebo z dovozu alebo dodávok vývozných investičných celkov, ak je aspoň jednou zo strán organizácia poverená vykonávaním zahraničného obchodu, je príslušná štátna arbitráž vykonávajúca pôsobnosť krajskej štátnej arbitráže pre územie hlavného mesta Prahy alebo pre územie hlavného mesta Slovenskej socialistickej republiky Bratislavy; miestna príslušnosť sa spravuje sídlom organizácie poverenej vykonávaním zahraničného obchodu, a ak ide o spor medzi takými organizáciami, spravuje sa ustanovením odseku 2.

§ 15 - zrušený

§ 16 - zrušený

§ 17

Hospodárska arbitráž, pri ktorej sa v súlade s ustanoveniami o príslušnosti začalo konanie, zostáva príslušná, i keď sa v priebehu konania predpoklady pre jej príslušnosť zmenili.

§ 18 - zrušený

§ 19

(1) Hlavný arbiter Českej socialistickej republiky alebo hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky určuje, ktorý orgán hospodárskej arbitráže prejedná a rozhodne hospodársky spor, ak vzniknú pochybnosti o príslušnosti medzi krajskými štátnymi arbitrážami v tej istej republike alebo medzi Štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky alebo Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky a krajskou štátnou arbitrážou ňou vedenou; v ostatných prípadoch určuje príslušnosť hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

(2) Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky môže pre určité druhy sporov alebo pre spory niektorých socialistických organizácií alebo pre jednotlivý spor určiť príslušnosť ináč, než ako je ustanovené v § 13, 13a a 14.

Tretia časť
Arbitrážne konanie

§ 20
Začatie konania

Hospodárska arbitráž začína arbitrážne konanie na žiadosť organizácie, z vlastného podnetu alebo z podnetu hlavného arbitra Československej socialistickej republiky

§ 21
Arbitrážna žiadosť

(1) Arbitrážna žiadosť musí obsahovať označenie skutočností a dôkazov, o ktoré sa opiera, ako aj návrh, ako sa má rozhodnúť.

(2) K arbitrážnej žiadosti musí organizácia pripojiť písomný doklad o tom, že sa pokúsila o pokonávku, doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku, pokiaľ je určené jeho platenie vopred (§ 44), a doklady, ktorými odôvodňuje svoje návrhy. Rovnopis arbitrážnej žiadosti musí súčasne zaslať organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje.

§ 22
Odstraňovanie vád arbitrážnej žiadosti

(1) Ak nestačí arbitrážna žiadosť na prejednanie alebo ak nie sú k nej pripojené potrebné doklady, hospodárska arbitráž vyzve organizáciu, ktorá žiadosť podala, aby odstránila vytknuté vady v lehote, ktorú jej súčasne určí, a upozorní ju, že žiadosť odmietne, ak organizácia nevyhovie výzve v určenej lehote.

(2) Ak organizácia odstráni vytknuté vady v určenej lehote, platí, že žiadosť bola od začiatku bez vád; ak tak neurobí, hospodárska arbitráž žiadosť odmietne.

§ 23
Vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti

Organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, je povinná v predzmluvných sporoch najneskoršie do 5 dní a v ostatných hospodárskych sporoch do 10 dní po tom, čo dostala rovnopis arbitrážnej žiadosti a súčasne rovnopis organizácii, ktorá podala arbitrážnu žiadosť, prípadne ostatným organizáciám, ktoré sa podieľajú na vyriešení sporu. Vo vyjadrení musí byť uvedené najmä stanovisko k arbitrážnej žiadosti, označenie skutočností, ako aj dôkazov, na ktoré sa organizácia odvoláva, potrebné doklady a návrh, ako sa má spor rozhodnúť.

Dokazovanie

§ 24

(1) Hospodárska arbitráž je povinná dbať na to, aby skutočnosti, ktoré sú dôležité pre rozhodnutie, boli zistené presne a úplne. Z tohto hľadiska tiež určuje, ako sa má zistiť skutkový stav a ktoré dôkazy sa majú vykonať. Dokazovanie sa vykonáva predovšetkým listinami, znaleckým posudkom, písomným vyhlásením, prípadne aj vyšetrovaním na mieste.

(2) Organizácie, medzi ktorými je hospodársky spor, sú povinné spolupôsobiť na presné a úplné zistenie skutočností dôležitých pre rozhodnutie.

§ 25

(1) Každý je povinný na požiadanie hospodárskej arbitráže oznámiť údaje, podať vysvetlenie, správy alebo návrhy, ak aj predložiť listiny, ktoré hospodárska arbitráž potrebuje pri výkone svojej činnosti, ustanoviť sa a vypovedať pre ňou pravdivo a úplne o všetkých okolnostiach, na ktoré sa ho budú pýtať.

(2) Ak sa vykonáva dôkaz ohliadkou miesta alebo veci, je každý povinný umožniť ohliadku, prípadne predložiť vec.

(3) Ak treba na posúdenie hospodárskeho sporu osobitné odborné znalosti, vyžiada si hospodárska arbitráž znalecký posudok.*)

(4) Hospodárska arbitráž hodnotí jednotlivé dôkazné prostriedky so zreteľom na všetky okolnosti prípadu.

§ 26
Osobitné oprávnenie hospodárskej arbitráže

(1) Hospodárska arbitráž nie je viazaná návrhmi organizácií, medzi ktorými je hospodársky spor.

(2) Hospodárska arbitráž môže založiť, zmeniť alebo zrušiť právny pomer medzi organizáciami, medzi ktorými je hospodársky spor.

§ 27

Ak sa splní podmienka ustanovená osobitnými predpismi pre odvod peňažnej sumy do štátneho rozpočtu, určí hospodárska arbitráž v rozhodnutí bez toho, že rozšíri konanie na príslušný finančný orgán, ktorá organizácia a akú sumu je povinná odviesť do štátneho rozpočtu. V rozhodnutí uvedie aj orgán, do rozpočtu ktorého sa má suma odviesť. Rovnopis rozhodnutia zašle aj tomuto orgánu. Takéto rozhodnutie je podkladom pre odpísanie z účtu povinnej organizácie u peňažného ústavu (§ 40).

§ 28
Zastavenie arbitrážneho konania

Ak odpadne dôvod arbitrážneho konania skôr, než došlo k rozhodnutiu sporu, hospodárska arbitráž konanie zastaví, a ak treba, rozhodne o arbitrážnom poplatku.

§ 29
Poriadkové pokuty

(1) Organizácii, ktorá porušila štátnu, najmú plánovaciu alebo zmluvnú disciplínu, vedome uviedla nepravdivé údaje, zavdala svojvoľne podnet pre konanie, nepodala v určenej lehote vyjadrenie k arbitrážnej žiadosti alebo konanie svojvoľne preťahuje, hospodárska arbitráž môže uložiť poriadkovú pokutu do 10 000 Kčs.

(2) Tomu, kto nesplní niektorú povinnosť uloženú ustanovením § 25 ods. 1 a 2 alebo kto ruší arbitrážne pojednávanie, môže hospodárska arbitráž po predchádzajúcom upozornení uložiť poriadkovú pokutu do 500 Kčs.

(3) Pokuty podľa odsekov 1a 2 možno ukladať opätovne.

Arbitrážne pojednávanie

§ 30

(1) Hospodársky spor prejednáva arbiter spolu so zástupcami organizácií, medzi ktorými vznikol, a vedie pojednávanie tak, aby sa spoločne dohodlo riešenie, ktoré je v súlade s celospoločenskými záujmami. Ak sa organizácie dohodnú, arbiter dohodu schváli. Ak by však ich dohoda bola v rozpore s právnymi predpismi, zásadami hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, alebo ak sa organizácie nedohodnú, rozhodne hospodársky spor arbiter sám. Schválená dohoda má účinky rozhodnutia sporu. Hospodársky spor so zložitou problematikou môžu prejednať a rozhodnúť niekoľkí arbitri, z ktorých jeden predsedá.

(2) Ak treba, aby pracovníci socialistickej organizácie boli oboznámení s výsledkami arbitrážneho konania, najmä s významom zabezpečenia určitej úlohy alebo s následkami porušovania zmluvnej disciplíny, vykonáva sa arbitrážne pojednávanie priamo na pracovisku.

§ 31

(1) Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje spory, ak sú pre to závažné dôvody, podľa určenia vedúceho arbitráže v trojčlennej alebo päťčlennej arbitrážnej komisii.

(2) Hlavný arbiter Československej socialistickej republiky v dohode so zúčastnenými ústrednými úradmi, prípadne s vedúcimi pracovníkmi organizácií vymenúva podľa jednotlivých odborov činnosti, z radov vynikajúcich pracovníkov, najmä zlepšovateľov a členov brigád socialistickej práce, navrhnutých Ústrednou radou odborov*) pracovníkov, ktorých bude Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky povolávať za členov arbitrážnych komisií. Obdobne vedúci ostatných orgánov hospodárskej arbitráže vymenúva na návrh krajskej odborovej rady (u krajských štátnych arbitráží) alebo ústredného výboru príslušného odborového zväzu (u rezortných a družstevných arbitráží)**) pracovníkov, ktorých budú tieto hospodárske arbitráže povolávať za členov arbitrážnych komisií.

(3) Arbitrážna komisia vykoná arbitrážne pojednávanie, ktoré vedie ako jej predseda arbiter. Členovia komisie majú právo klásť otázky, vyjadrovať sa a robiť návrhy. Komisia rozhoduje väčšinou hlasov.

(4) Členom arbitrážnych komisií prislúcha náhrada za mzdu, ktorá im ušla vykonávaním tejto funkcie. Náhrada cestovných výdavkov prislúcha členovi arbitrážnej komisie primerane podľa platných predpisov o náhradách cestovných výdavkov. Náhradu členom arbitrážnej komisie poskytuje ich zamestnávateľ.

§ 31a

(1) Hospodárske spory uvedené v § 2a na Štátnej arbitráži Československej socialistickej republiky, prípadne na štátnej arbitráži Českej socialistickej republiky alebo na Štátnej arbitráži Slovenskej socialistickej republiky prejednáva a rozhoduje arbitrážna komisia zložená zo štátneho arbitra príslušnej hospodárskej arbitrážne a vedúcich pracovníkov príslušných ústredných orgánov štátnej správy. Týchto členov vymenúva príslušný hlavný arbiter po dohode s vedúcim príslušného ústredného orgánu.

(2) Ak hlavný arbiter Českej socialistickej republiky alebo hlavný arbiter Slovenskej socialistickej republiky poverí rozhodovaním sporu medzi národným výborom a ním riadenou organizáciou krajskú štátnu arbitráž, vymenúva obdobným spôsobom členom komisie, ktorá spor prejedná a rozhodne.

§ 32

Za účelom posilnenia demokratických zásad môže jednotlivé hospodárske spory prejednať a rozhodnúť aj rozhodca, ktorého si zvolia zúčastnené organizácie pre určitý spor. Pravidlá o prejednávaní a rozhodovaní sporov rozhodcami vydá v súlade so zásadami tohto zákona hlavný arbiter Československej socialistickej republiky.

§ 33

Hospodárska arbitráž dbá o sústavné zvyšovanie účinnosti práce arbitrážnych komisií i rozhodcov a napomáha rozvíjaniu ďalších foriem účasti pracujúcich na činnosti arbitráže.

§ 34

Hospodárska arbitráž prejednáva a rozhoduje predzmluvné spory do 15 dní, ostatné hospodárske spory do 30 dní od začatia arbitrážneho konania. Vedúci hospodárskej arbitráže môže v odôvodnených prípadoch tieto lehoty predĺžiť.

Rozhodnutie

§ 35

(1) Arbitrážne rozhodnutie obsahuje arbitrážny výrok a jeho odôvodnenie.

(2) Z odôvodnenia musí byť zrejmý skutkový stav, z ktorého rozhodnutie vychádza, a ako boli hodnotené dôkazy. Odôvodnenie musí byť presvedčivé, aby z neho bola zrejmá správnosť rozhodnutia, aby upevňovalo vzájomnú spoluprácu socialistických organizácií a vychovávalo ich k disciplinovanému a dobrovoľnému plneniu ich povinností.

(3) Arbitrážne rozhodnutie má plne vyriešiť celý predmet hospodárskeho sporu. Ak je to účelné, môže hospodárska arbitráž rozhodnúť o niektorej časti konania osobitne. Rozhodnutie musí presne vymedziť povinnosti, ktoré ukladá. Môže uložiť aj povinnosť oboznámiť s výsledkom prejednania a rozhodnutia sporu kolektív pracujúcich organizácie.

§ 36

Arbitrážne rozhodnutie je konečné a niet proti nemu opravného prostriedku. Vyhlasuje sa spravidla hneď po skončení arbitrážneho pojednávania. Rozhodnutie nadobúda právoplatnosť doručením. Ak je nebezpečenstvo z omeškania, môže arbiter, ak sú prítomní zástupcovia organizácií, určiť, že rozhodnutie nadobúda právoplatnosť už jeho vyhlásením.

§ 37

(1) V majetkových sporoch do 50 000 Kčs môže arbiter rozhodnúť spor aj bez arbitrážneho pojednávania, a to na základe písomných tvrdení strán a predložených dôkazov, prípadne vykonaného vyšetrenia. Celkom výnimočne možno takto rozhodnúť aj v ostatných majetkových a iných hospodárskych sporoch, ak je týmto spôsobom predmet sporu plne objasnený.

(2) Hospodárska arbitráž môže vykonať arbitrážne pojednávanie a rozhodnúť aj v neprítomnosti organizácií, medzi ktorými je spor, ak boli o arbitrážnom pojednávaní vopred upovedomené.

§ 38
Arbitrážny platobný rozkaz

(1) Na návrh alebo podľa vlastnej úvahy môže hospodárska arbitráž rozhodnúť spor o peňažnú pohľadávku do 20 000 Kčs arbitrážnym platobným rozkazom vydaným bez vypočutia organizácie, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, Arbitrážnym platobným rozkazom sa prikazuje organizácii, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, aby zaplatila žiadateľovi peňažnú sumu v ňom uvedenú alebo aby podala u hospodárskej arbitráže písomne odôvodnené námietky a súčasne zaslala ich rovnopis žiadateľovi.

(2) Námietky proti arbitrážnemu platobnému rozkazu sa musia hospodárskej arbitráži podať do 15 dní od jeho doručenia.

(3) Hospodárska arbitráž odmietne námietky, ak boli podané oneskorene alebo ak nie sú v nich uvedené dôvody.

(4) Ak nepodá organizácia, proti ktorej arbitrážna žiadosť smeruje, námietky alebo ak arbitráž podľa odseku 3 námietky odmietla, má arbitrážny platobný rozkaz právne účinky rozhodnutia.

(5) Ak boli včas podané námietky s uvedením dôvodov, zrušuje sa tým arbitrážny platobný rozkaz v napadnutej časti. Hospodárska arbitráž potom postupuje podľa ustanovení o arbitrážnom pojednávaní.

Splnenie rozhodnutia

§ 39

Organizácie sú povinné splniť arbitrážne rozhodnutie v lehote v ňom určenej, a ak nebola lehota určená, do 15 odo dňa, keď rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť. Uplynutím tejto lehoty stáva sa rozhodnutie vykonateľným. Na žiadosť vyznačí hospodárska arbitráž vykonateľnosť doložkou na rozhodnutie.

§ 40

(1) Rozhodnutie, ukladajúce organizácii peňažné plnenie, vrátane pokút, poplatkov a odvodov do štátneho rozpočtu, ktoré nebolo v lehote uvedenej v § 39 splnené, sa vykonáva odpísaním z účtu povinnej strany u peňažného ústavu podľa osobitných predpisov.

(2) Rozhodnutia ukladajúce organizácii nepeňažné plnenie môže hospodárska arbitráž vynucovať poriadkovou pokutou do 100 000 Kčs. Túto pokutu možno ukladať opätovne.

(3) Rozhodnutie je možné vykonať, len ak požiada oprávnená organizácia o jeho výkon, do jedného roku od uplynutia lehoty určenej na plnenie, a ak nie je lehota určená, do jedného roku od právoplatnosti rozhodnutia; inak jej právo zaniká. To platí aj vtedy, ak ide o hospodárske spory, ktoré rozhodujú súdy alebo iné orgány (§ 2 ods. 3).

Preskúmanie arbitrážneho rozhodnutia

§ 41

(1) Ak rozhodnutím krajskej štátnej arbitráže boli porušené právne predpisy alebo zásady hospodárskej politiky Československej socialistickej republiky, môže Štátna arbitráž Českej socialistickej republiky, prípadne Štátna arbitráž Slovenskej socialistickej republiky na návrh alebo z vlastného podnetu do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutie zmeniť alebo zrušiť a prikázať spor na nové prejednanie alebo môže urobiť iné opatrenie. Ak sú na to zvlášť naliehavé dôvody, môže tak urobiť výnimočne aj po tejto lehote.

(2) Za rovnakých podmienok môže v sporoch prejednaných a rozhodnutých štátnou arbitrážou Českej socialistickej republiky alebo Štátnou arbitrážou Slovenskej socialistickej republiky urobiť rovnaké opatrenie Štátna arbitráž Československej socialistickej republiky.

(3) Návrh na preskúmanie podľa odseku 1 alebo odseku 2 môže organizácia alebo orgán, ktorý je stranou v spore, podať do 15 dní od doručenia rozhodnutia. Podáva ho na hospodárskej arbitráži, ktorá rozhodla. Návrh musí byť podpísaný štatutárnym orgánom organizácie a jeho rovnopis musí byť súčasne zaslaný druhej organizácii. K návrhu na preskúmanie sa musia pripojiť potrebné doklady a doklad o zaplatení arbitrážneho poplatku za preskúmanie rozhodnutia.

(4) V prípadoch, keď tak určí príslušný hlavný arbiter, preskúmajú rozhodnutie traja arbitri, z ktorých arbiter určený hlavným arbitrom predsedá; ak to vyžaduje povaha prejednávanej veci,

koná sa o preskúmaní za účasti organizácií. Ináč platia na konanie o preskúmaní primerane ustanovenia tretej časti.

§ 42

(1) Prezídium Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky môže z dôvodov uvedených v § 41 ods. 1 zrušiť a prikázať na nové prejednanie rozhodnutie orgánu hospodárskej arbitráže. Ak ide o rozhodnutie krajskej štátnej arbitráže alebo Štátnej arbitráže Českej socialistickej republiky alebo Štátnej arbitráže Slovenskej socialistickej republiky, možno návrh na toto opatrenie podať len vtedy, ak rozhodnutie bolo preskúmané podľa § 41 ods. 1 alebo podľa § 41 ods. 2.

(2) Návrh na opatrenie podľa odseku 1 predkladá Prezídiu Štátnej arbitráže Československej socialistickej republiky príslušný minister (vedúci ústredného orgánu), prípadne príslušná rada krajského národného výboru alebo niektorý z členov prezídia. Ak ide o spor uvedený v § 13, môže návrh predložiť aj organizácia alebo orgán, ktorý je stranou v spore; ustanovenie § 41 ods. 3 platí obdobne.

§ 43

Pri novom prejednaní sporu je orgán hospodárskej arbitráže viazaný právnym názorom vyjadreným v rozhodnutí vydanom podľa § 41 alebo § 42.

§ 44
Arbitrážne poplatky

Za konanie pred orgánmi hospodárskej arbitráže sa platia poplatky ustanovené osobitnými predpismi.

§ 45
Oznamovanie závad

(1) Hospodárska arbitráž je povinná upozorňovať príslušné orgány, najmä vedúcich socialistických organizácií, prípadne im nadriadených orgánov na podstatné závady, ktoré vyšli najavo pri výkone arbitrážnej činnosti (signalizácia).

(2) Ten, kto bol takto upozornený, je povinný do 30 dní, ak nebola určená iná lehota, odpovedať a v odpovedi oznámiť, čo zariadil na odstránenie závady, alebo podať žiadané vysvetlenie.

§ 46
Zovšeobecňovanie poznatkov

Hospodárska arbitráž je povinná sústavne skúmať príčiny závad a zovšeobecňovať poznatky z arbitrážnej činnosti. O výsledkoch tejto činnosti je povinná príslušným orgánom podať správy s prípadnými návrhmi všeobecných opatrení na odstránenie závad.

§ 47
Počítanie lehôt

Lehota pre podanie a pre všetky ostatné prejavy organizácií je zachovaná, ak písomnosť najneskoršie posledný deň lehoty došla hospodárskej arbitráži alebo bola podaná doporučene na poštu. Ak pripadne posledný deň lehoty na deň pracovného pokoja, je posledným dňom lehoty najbližší budúci pracovný deň.

Prechodné a záverečné ustanovenia

§ 48

Arbitrážne orgány zriadené podľa doterajších predpisov sa považujú za orgány zriadené podľa tohto zákona. Pre ich organizačné začlenenie, príslušnosť a pre konanie pred nimi však platí tento zákon.

§ 49

(1) Arbitrážne orgány a súdy dokončia spory začaté u nich pred účinnosťou tohto zákona, i keby podľa jeho ustanovení tieto spory do ich právomoci alebo príslušnosti už nepatrili.

(2) V sporoch, ktoré podľa tohto zákona hospodárska arbitráž nerozhoduje a rozhodujú ich súdy (§ 2 ods. 2, prípadne 3 a § 3), sú organizácie, medzi ktorými takýto spor je, spôsobilé byť účastníkom konania pred súdmi.

(3) Právomoc v hospodárskych sporoch, v ktorých je aspoň jednou zo strán jednotné roľnícke družstvo (s výnimkou hospodárskych sporov podľa zákonného opatrenia č. 80/1962 Zb. o rozšírení pôsobnosti orgánov štátnej investičnej výstavby JRD)*) a v hospodárskych sporoch o náhradu škody súvisiacej s prevádzkou dopravných prostriedkov (vrátane sporov z regresných nárokov) prejde však na hospodársku arbitráž až dňom, ktorý určí vláda. Do tohto dňa rozhodujú tieto spory podľa doterajších predpisov súdy, prípadne okresné národné výbory.

§ 50

Všetky orgány i pracovníci akokoľvek činní v arbitrážnom konaní sú povinní urobiť všetky opatrenia potrebné na to, aby sa štátne, hospodárske a služobné tajomstvo zachovalo.

§ 51
Zrušujú sa

vládne nariadenie č. 47/1953 Zb. o štátnej arbitráži v znení vládnych nariadení č. 77/1953 Zb., č. 45/1954 Zb., č. 28/1959 Zb. a zákonného opatrenia č. 87/1961 Zb.,

vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 147/1957 Ú. l. (Ú. v.), ktorou sa vydáva arbitrážny poriadok,

vyhláška ministerstiev spravodlivosti a financií č. 149/1957 Ú. l. (Ú. v.) o výkone arbitrážnych rozhodnutí,

vyhláška hlavného arbitra Československej socialistickej republiky č. 140/1960 Zb. o poverení rozhodovaním niektorých sporov patriacich pred Štátnu arbitráž Československej socialistickej republiky v znení predpisov ju meniacich a doplňujúcich a

predpisy o rezortných (družstevných) arbitrážach vydané príslušnými ministrami (ústrednými zväzmi družstiev).

§ 52

Tento zákon nadobúda účinnosť 1. januárom 1963.

Zákon č. 116/1965 Zb., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 121/1962 Zb. o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 10. novembrom 1965. Zákonné opatrenie Predsedníctva Národného zhromaždenia č. 106/1967 Zb. o zmene a doplnení zákona o hospodárskej arbitráži nadobudlo

účinnosť 24. novembrom 1967. Zákon č. 139/1970 Zb., ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré ustanovenia zákona o hospodárskej arbitráži, nadobudol účinnosť 1. januárom 1971.

Dr. Hanes v. r.

*) Zákon č. 36/1967 Zb. o znalcoch a tlmočníkoch.

*) Vzhľadom na Chartu Československého revolučného odborového hnutia treba Ústrednou radou odborov rozumieť Ústrednú radu Československého revolučného odborového hnutia.

**) Ide o nepoužiteľné ustanovenia.

*) Rozhodovanie hospodárskych sporov, v ktorých aspoň jednou zo strán je jednotné roľnícke družstvo, s výnimkou sporov o náhradu škody spôsobenej prevádzkou dopravných prostriedkov (včítane regresných nárokov), aj keď účastníkom konania je jednotné roľnícke družstvo, prešlo na hospodársku arbitráž - vyhláška č. 116/1964 Zb.

Vydavateľ Zbierky zákonov Slovenskej republiky a prevádzkovateľ právneho a informačného portálu Slov-Lex dostupného na webovom sídle www.slov-lex.sk je Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky, Župné námestie 13, 813 11 Bratislava, tel.: 02 571 01 000, e-mail: helpdesk@slov-lex.sk.